

בס"ד

**KABALAT ŠABAT – DOČEK
ŠABATA**

Preveo s hebrejskog

**Isak Asiel,
Rabin jevrejske zajednice u Srbiji**

**BEOGRAD ELUL 5773
(SEPTEMBAR 2013)**

Blagoslov za paljenje subotnje sveće

Blagosloven da si Ti, Gospode Bože naš, Kralju vaseljene, Koji nas je posvetio zapovestima Svojim i obavezao nas da palimo sveću za *Šabat*.

KABALAT ŠABAT - DOČEK ŠABATA

(Ps. 95) Dođite, uskliknimo Gospodu, zaorimo pesmom i glasom roga ovnujskog Steni spasenja našeg. Pred lice Mu pohitajmo sa molitvom zahvalnicom, u hvalospjevima Njemu uskliknimo. Jer je Gospod veliki Bog i Kralj veliki nad svim bogovima. U Njegovo su ruci dubine zemaljske i Njegove su visine gorske. Njegovo je more i On ga načini, a kopno su ruke Njegove sazdale. Dođite, prostrimo se i pognimo se, kolena prignimo pred Gospodom, Sazdateljem našim. Jer On je Bog naš, a mi smo narod paše Njegove i ovce ruke Njegove - danas ako glas Njegov poslušate. "Ne dajte da vam srca vaša otvrdnu kao u *Merivi* (svađi), kao na dan iskušenja (*Masa*) u pustinji, gde Me iskušavahu očevi vaši, isprobavahu Me, iako su videli delo Moje.¹ Četrdeset godina se prepirah sa tim naraštajem,² i rekoh: 'Oni su narod koji srcem luta i puteva Mojih ne znaju.' Stoga se zakleh u gnevu Svom da neće ući u (zemlju i Svetinju) mirovanja Mog."

(Ps. 96) Pevajte Gospodu pesmu novu, pevajte Gospodu svi koji ste na zemlji! Pevajte Gospodu, blagosiljajte Ime Njegovo, iz dana u dan objavljujte spasenje Njegovo! Kazujte po narodima slavu Njegovu i po svim narodima čudesa Njegova. Jer velik je Gospod i hvale dostojan, strašniji je od svih bogova. Jer su svi bogovi naroda ništa, a Gospod je nebesa sačinio. Slava je i veličanstvo pred Njim, sila i lepota u Svetinji Njegovoj. Dajte Gospodu plemena naroda, dajte Gospodu slavu i silu. Dajte Gospodu slavu Imena Njegovog, nosite darove i dođite u tremove Njegove. Prostrite se Gospodu u krasoti Svetinje Njegove, strepi pred Njim, zemljo sva. Objavljujte narodima: "Gospod caruje"; utvrdio je vaseljenu, nikada se uzdrmati neće, On će suditi narodima pravo. Neka se vesele nebesa i zemlja raduje, neka hući more i sve što je u njemu. Neka slavi polje i sve što je u njemu, neka kliče šumsko drveće pred Gospodom jer dolazi, jer dolazi da sudi zemlji. Sudiće svetu pravdom i narodima istinom Svojom.

(Ps. 97) Gospod kraljuje - raduj se, zemljo, neka se vesele ostrva mnoga! Oblak i duboka tama su oko Njega, pravda i sud su temelji Prestolja Njegovog. Oganj pred Njim ide i sažiže okolo neprijatelje Njegove. Munje Njegove svet osvetljuju, zemlja to vidi i strepi. Gore kao vosak, tope se pred Gospodom, pred Gospodarom čitavog sveta. Nebesa kazuju pravdu Njegovu i svi narodi gledaju slavu Njegovu. Posramiće se svi koji se kipovima klanjaju, koji se hvale kumirima svojim. Pred Njim se prostrate bogovi svi! Čuje i raduje se Sion, i kćeri Judine kliču radi sudova Tvojih, o, Gospode! Jer si Ti, o, Gospode, Svevišnji nad svom zemljom, veoma si se nadvisio nad svim bogovima. Koji ljubite Gospoda, mrzite zlo! On čuva duše privrženika Svojih, izbavlja ih iz ruku zlopakih. Svetlost je za pravednika posejana i radost za one koji su prava srca. Radujte se pravedni u Gospodu i hvalu uznesite svetom spomenu (Imenu) Njegovom.

¹ Delo Moje se odnosi na Izlazak iz Egipta. U vezi sa *Meriva* i *Masa* videti *Šemot*, *Izlazak*, 17:1-7.

² Koji je nakon Izlaska lutao po pustinji.

(Ps. 98) Psalam. Pojte Gospodu pesmu novu jer čudesa učini. Pomože Mu desnica Njegova i sveta mišica Njegova. Obznani Gospod spasenje Svoje, pred narodima otkri pravdu Svoju. Spomenu se dobrote Svoje i vernosti Svoje prema domu Izraelovom. Svi krajevi zemaljski videše spasenje Boga našega. U rog ovnujski, slavoglasno zatrubi Gospodu, sva zemljo, pevajte, poklikujte i zasvirajte! Propevajte Gospodu uz harfu, uz harfu i glasom pesmenim. Sa trubama i zvukom roga ovnujskoga, slavoglasno zatrubite Kralju Gospodu! Neka huči more i sve što je u njemu, nek poklikuje vaseljena i sve što u njoj živi! Reke neka pljeskaju rukama i sve gore nek zaklikću. Pred licem Gospodnjim, jer dolazi da sudi zemlji, sudiće vaseljeni pravdom, a narodima pravicom.

(Ps. 99) Gospod kraljuje – neka strepe i drhte narodi, sedi nad *Heruvimima* – neka se zemlja potrese. Gospod na Sionu je velik, i uzvišen je nad svim narodima. Oni će hvalu odavati Imenu Tvom, velikom i strašnom. On je Svet. Moć je u Kralja Koji pravdu ljubi. Ti si pravicu utvrdio, sud i pravdu u Jakovu Ti si učinio. Uzvisujte Gospoda Boga našega, prostrite se ispred podnožja Njegovog jer On je Svet. Mojsije i Aron među sveštenicima Njegovim, i Šemuel među onima koji Ime Njegovo prizivahu, zazivahu Gospoda i On ih usliši. U stubu od oblaka govoraše s njima jer čuvahu svedočanstva Njegova i zakon što im ga dade. Gospode Bože naš, Ti si ih uslišio, bio si im Bog Koji prašta i Koji kažnjava nedela njihova. Uzvisujte Gospoda Boga našega, prostrite se na svetoj gori Njegovoj jer je Svet Gospod Bog naš.

Neki kažu i ovaj hvalospev.

(Ps. 100) Pesa zahvalnica.³ Usklikni Gospodu, zemljo sva! Služite Gospodu u radosti! Pred lice Mu dođite s klicanjem radosnim! Znajte da je Gospod Bog! On nas je učinio i Njegovi smo, narod Njegov i ovce paše Njegove. Sa zahvalnicama uđite kroz kapije Njegove, sa hvalom u tremove Njegove.⁴ Hvalu Mu odajte, blagoslovite Ime Njegovo! Jer dobar je Gospod, dovek je milost Njegova i vernost Njegova od kolena do kolena.

BAME MADLIKIN⁵ – 1. Čime možemo da palimo (subotnju sveću), a čime ne možemo da palimo? Ne možemo da palimo kedrovom likom,⁶ nečešljanim lanom, sirovom svilom, fitiljem od vrbine like, fitiljem od pustinjske svile, niti morskim travama. Ne (možemo da palimo) ni (rastopljenom) smolom, ni (rastopljenim) voskom, ni uljem od pamučnog semena, ni uljem koje treba uništiti paljenjem,⁷ ni masnoćom sa životinjskog repa, ni lojem. Nahum Amadi kaže: možemo da palimo kvanim (tj. istopljenim) lojem. Ali Mudraci kažu: bilo da je kvan ili ne, lojem ne možemo da palimo. **2.** Na praznik ne palimo uljem koje treba uništiti paljenjem.⁸ Ribi Jišmael kaže da ne palimo katranom radi iskazivanja poštovanja prema Šabatu.⁹ Ali Mudraci dozvoljavaju paljenje svim (ovim) uljima: sezamovim uljem, orahovim uljem, uljem od rotkvinog semenja, ribljim uljem,

³ Pevana je prilikom prinošenja žrtve-zahvalnice.

⁴ Odnosi se na Hram.

⁵ *Mišna*, Traktat *Šabat*, II poglavlje. Tora zabranjuje paljenje vatre na Šabat, ali dozvoljava da vatra koja je upaljena pre Šabata gori za vreme Šabata. *Cedukim* – Sadukeji su držali da vatra ne sme da gori tokom Šabata, čak iako je bila upaljena pre Šabata. Oni su stoga zabranjivali paljenje subotnjih sveća. Ovo poglavlje iz *Mišne* se govori kako bi se ljudi podučili da su Sadukeji bili u zabludi. Jedino je pitanje koji fitilj i ulje mogu da se koriste za subotnje sveće (*Sefer aitim*, navodeći Rabi Judu ben Barzilaja iz Barselone).

⁶ Fitilj napravljen od vlakana koja rastu između kore i stabla kedrovog drveta.

⁷ Reč je o ulju od *teruma*, sveštenečkog desetka, koje je postalo obredno nečisto, *tame*.

⁸ Videti prethodnu fusnotu.

⁹ Zbog lošeg mirisa.

uljem od tikve, katranom i naftom. Ribi Tarfon kaže da možemo da palimo samo maslinovim uljem. **3.** Ne možemo da palimo ničim što je izvučeno iz drveta (i time napravljen fitilj) izuzimajući lan. Bilo šta što je napravljeno od drveta ne može postati obredno nečisto pod zaklonom (obredno nečistog predmeta) izuzimajući lan.¹⁰ Za fitilj koji je napravljen od urolanog štofa odela ali još neoprlijenog, Ribi Eliezer kaže da je obredno nečist i da ga ne možemo koristiti za paljenje. Ribi Akiva kaže da je obredno čist i da ga možemo koristiti za paljenje.¹¹ **4.** Čovek ne sme da probuši ljusku jajeta kako bi ga napunio uljem i potom stavio na svetiljku da bi ulje kapalo u svetiljku čak i kad je ona (napravljena) od grnčarije. Ribi Jeuda ovo dozvoljava. Međutim, ukoliko je svetiljka prvobitno spojena sa (ljuskom jajeta) dozvoljeno (je upaliti takvu svetiljku) zato što je to jedna posuda. Čovek ne sme da napuni činiju uljem i da je postavi pored svetiljke i da stavi kraj (fitilja) kako bi izvlačio ulje (iz činije). Ali Ribi Jeuda ovo dozvoljava.¹² **5.** Ako neko ugasi svetiljku zbog straha od idolopoklonika, razbojnika, ili zbog melanholije,¹³ ili zbog bolesnika kako bi mogao da zaspi, on je izuzet.¹⁴ Ali ako (ugasi svetiljku) da bi sačuvala svetiljku, uštedeo ulje ili uštedeo fitilj, on je odgovoran. Ribi Jose (ga) izuzima (od odgovornosti) u svim (napred navedenim slučajevima) osim kada (ugasi svetiljku) da bi uštedeo fitilj jer ga pretvara u ugalj.¹⁵ **6.** Zbog tri prestupa, žene umiru kada se porađaju: zbog nečuvanja propisa o obrednoj čistoti, *nida*, zbog (ne odvajanja) *hale* (od brašna) i zbog nepaljenja subotnjih sveća. **7.** Tri stvari treba čovek da kaže u svojoj kući petkom pre sumraka: 1. Da li ste odvojili desetak? 2. Da li ste napravili *eruv*?¹⁶ 3. Upalite (subotnju) sveću! Ukoliko postoji sumnja da li je sumrak počeo ili ne¹⁷ ne odvajamo desetak od plodova od kojih desetak sigurno nije odvojen, ne potapamo posude (u mikve), niti palimo subotnje sveće. Međutim, možemo da odvojimo desetak od plodova koji su pod pitanjem (da li je od njih uzet desetak), možemo da postavimo *eruv* i možemo da obmotamo (nečim) posudu sa hranom kako bi zadržala toplotu (tokom Šabata).

Ribi Hananja ben Akašja reče: Sveti, neka je blagosloven On, je želeo da Izrael bude zaslužan i zato mu je dao obilje Tore i zapovesti, kao što je rečeno: "Gospodu beše mio radi pravde njegove (Izraelove), (stoga) učini Toru velikom i slavnom."¹⁸

¹⁰ Ukoliko se leš nalazi u zaklonu, šatoru, napravljenom od drveta, šator ne postaje obredno nečist, *tame*. Laneni šator, međutim, postaje *tame*.

¹¹ Odelo koje se ne koristi za oblačenje ne može da postane obredno nečisto. Minimum veličine za ovo je 3x3 prsta. Mišna govori o slučaju kada praznik pada u petak. Prema Rabi Eliezeru, urolani štof odela zadržava status odela. Staviti ga u svetiljku na praznik i upaliti ga znači preobraziti ga od štofa u fitilj. To uzrokuje da fitilj postane novo stvaranje koje se odigrava na praznik, što nije dozvoljeno. Rabi Akiva se ne slaže sa tim i smatra da već i samo urolavanje štofa u fitilj menja njegov alahički status od štofa u fitilj. To znači da ne može više postati obredno nečist i da se može koristiti za paljenje.

¹² Reč je o ulju od *teruma*, sveštenečkog desetka, koje je postalo obredno nečisto, *tame*.

¹³ Jer može da se smiri samo u mraku.

¹⁴ Od prekršaja gašenja vatre na Šabat.

¹⁵ Na vrhu fitilja čineći ga tako boljim za sledeću upotrebu.

¹⁶ *Eruve tehumin*: dozvoljeno je ići na Šabat do 2.000 *amot* (manje od 2 km) izvan gradskih međa. *Eruve tehumin* – spajanje međa je alahička odredba koja omogućava da se ide do 4.000 *amot* izvan gradskih međa i mora da bude postavljen pre Šabata. *Eruve hacerot* – prema biblijskom propisu, subotom je zabranjeno prenošenje iz privatnog u javni domen osim ako pre Šabata nije postavljen *eruv hacerot* – spajanje dvorišnih međa.

¹⁷ Tj. postoji sumnja da li je Šabat počeo. Ovo razdoblje se naziva *ben ašemašot*, u doslovnom prevodu *vreme između sunaca*. Reč je o razdoblju kada je Sunce zašlo, ali noć još nije nastupila.

¹⁸ Traktat *Makot*, 23b, *Ješajau*, *Isaija*, 42:21.

Predmolitelj kaže *Kadiš al Jisrael*.

Neka bude uzveličano i neka bude posvećeno veliko Ime Njegovo (**odgovaramo: Amen**) u svetu koji je On stvorio prema Volji Svojoj. Neka kraljevstvo Njegovo vlada, i neka spasenje Njegovo izrasta, i neka približi (dolazak) Pomazanika Svog Mesije (**odgovaramo: Amen**) za života vašeg i u dane vaše, i za života vascelog doma Izraelovog, ubrzo i uskoro, i recite: *Amen* (**odgovaramo: Amen**).

Neka je blagosloveno Ime Njegovo veliko zauvek i zanavek.

Blagoslovljeno je, hvaljeno je, proslavljeno je, uzvišeno je, uzveličano je, poštovano je, uzdignuto je i hvalom opevano je Ime Svetoga neka je blagosloven On (**odgovaramo: Amen**) iznad svih blagoslova, pesama, hvalospeva i reči utehe koje mogu biti iskazane u svetu, i recite: *Amen* (**odgovaramo: Amen**).

Nad Izraelom, i nad učenjacima (rabinima), i nad njihovim učenicima, i nad svim učenicima njihovih učenika koji sede zadubljeni nad svetom Torom na ovom mestu ovde, svuda i na svakom mestu, neka budu za njih, za vas i za nas milost, dobrota i samilost od Gospodara nebesa i zemlje, i recite: *Amen* (**odgovaramo: Amen**).

Neka bude obilje mira s nebesa i života, zadovoljstva, spasenja, utehe, oslobođenja, ozdravljenja, izbavljenja, opraštanja, izmirenja, olakšanja i pomoći za nas i za sav narod Njegov, Izrael, i recite: *Amen* (**odgovaramo: Amen**).

Onaj Koji čini mir u visinama Svojim, neka On, u samilosti Svojoj, učini mir nad nama i nad vascelim narodom Svojim, Izraelom, i recite: *Amen* (**odgovaramo: Amen**).

(Ps. 29) Hvalospev Davidov. Dajte Gospodu, o, sinovi Božiji, dajte Večnome slavu i moć. Dajte Gospodu slavu Imena Njegovog, prostrite se Gospodu u krasoti Svetinje Njegove. Ori se jeka¹⁹ Gospodnja nad vodama, Bog slave zagrmeo je, Gospod je nad vodama silnim. Glas je Gospodnji sila, glas je Gospodnji sjaj. Glas Gospodnji kedrove lomi, razlomio je Gospod kedrove libanske. Kao tele poskakuje od Njega Liban, i Sirjon kao bivo mlad. Glas Gospodnji seče plamen ognjeni. Glas Gospodnji potresa pustinju, potresa Gospod pustinju Kadeš. Glas Gospodnji oprašta košute bremena i sa šuma odelo skida, a u Svetinji Njegovoj sve kliče: Slava! Gospod je sedeo na prestolu Svom već nad potopom, i sedeće Večni na prestolu Svom kao Kralj doveka. Gospod će dati snagu narodu Svom, Gospod će blagosloviti narod Svoj mirom.

ANA BEHOAH - Molimo Te, o, Gospode, snagom ruke Tvoje velike desnice oslobodi sužnje (Izraela iz progonstva njihovog). Primi molitvu naroda Tvog, osnaži nas, pročisti nas, o, Strašni, o, Jedini. Molimo Te, o, Svemoćni, o, Jedini, kao zenicu oka čuvaj one koji Tebe zazivaju. Blagoslovi ih, pročisti ih, neka ih Tvoja samilosna pravednost uvek prati. O, Moćni, o, Sveti, o, Jedini, u obilju dobrote Tvoje vodi narod Svoj. O, Jedini, o, Uzvišeni, obrati se narodu Tvom koji pronosi svetost Tvoju. Vapaj naš primi i krik naš saslušaj, Ti Koji poznaješ sve što je skriveno i tajno.

U sebi: Blagosloveno da je Ime Njegovo, veličanstvo kraljevstva Njegovog doveka je.

¹⁹ Kol Adonaj, doslovno glas Gospodnji.

LEHA DODI²⁰

Dragi, dođi, sa mnom pođi, u susret nevesti, u susret Suboti.

“Čuvaj” i “seti se” (dana subotnjeg), u dahu jednom oglasi nam Bog.
Gospod je Jedan i Ime Mu je Jedan, za slavu, za sjaj i za hvalu.

Dragi, dođi, sa mnom pođi, u susret nevesti, u susret Suboti.

Da Subotu dočekamo pođimo sada, jer ona izvor blagoslova je. Od početka i davnina
ustoličena beše, Stvaranja konac, a misli početak.

Dragi, dođi, sa mnom pođi, u susret nevesti, u susret Suboti.

Svetinjo Kralja, kraljevski grade, ustani, iziđi iz ruševina,
dosta si sedeo u dolini plača, a On će se nad tobom milošću sažaliti.

Dragi, dođi, sa mnom pođi, u susret nevesti, u susret Suboti.

Prah sa sebe otresi, ustani, obuci krasne haljine svoje - narode moj.
O, Gospode, kroz sina Jišaja iz Bet Lehema, približi se duši mojoj i izbavi je.

Dragi, dođi, sa mnom pođi, u susret nevesti, u susret Suboti.

Probudi se! Probudi se! (O, Jerusalime!) Jer svetlost tvoja dođe - ustani, zasvetli.
Probudi se! Probudi se! Pesmu zapevaj, Slava Gospodnja otkri se nad tobom.

Dragi, dođi, sa mnom pođi, u susret nevesti, u susret Suboti.

Nećeš više osećati stida, niti ćeš se sramotiti više. Zašto si klonuo? Zašto si žalostan? U tebi
će utočište naći nevoljnici naroda mog, i grad će se sazidati na mestu svom.

Dragi, dođi, sa mnom pođi, u susret nevesti, u susret Suboti.

I koji te gaze biće pogaženi, i kada se udalje oni koji te proždiraše,
Bog Tvoj će se radovati tebi, kao što se mladoženja raduje nevesti svojoj.

Dragi, dođi, sa mnom pođi, u susret nevesti, u susret Suboti.

Nadesno i nalevo rasprostreceš se, i tada ćeš Gospoda slaviti,
Kroz čoveka sina Percovog slavićemo i veselićemo se.

Dragi, dođi, sa mnom pođi, u susret nevesti, u susret Suboti.

U miru dođi - kruno muža svog - takođe u radosti, pesmi i ushitu,
međ' verne naroda izabranog, dođi, o, Nevesto! Dođi, o, Nevesto!
Međ' verne naroda izabranog, dođi, o, Nevesto, o, Kraljice, o, Suboto.

²⁰ Ovu poemu je napisao Rabi Šelomo bar Moše Alevi Alkabec, kabalista koji je živeo u Cefatu, Safedu, u XVI veku.

BARUH - Blagosloven da je Gospod Koji je dao mirovanje narodu Svom Izraelu na dan svetinje Subote.

(Ps. 92) Hvalospev, pesma za dan subotnji. Dobro je Gospodu hvalu odavati i pevati Imenu Tvom, Svevišnji. Javljeni jutrom milost Tvoju, i vernost Tvoju noćima, uz harfu od deset žica, i uz lautu i s pesmom uz liru. Jer razveselio si me, Gospode, delima Tvojim, delima ruku Tvojih kličem. Kako su velika dela Tvoja, o, Gospode! Veoma duboke su misli Tvoje. Čovek bezuman spoznati neće, niti će ludak to razumeti. Kada bezbožnici kao trava niču i cvetaju svi koji bezakonje čine, to biva da se zanavek istrebe. A Ti si uzvišen doveka, o, Gospode. Jer, evo neprijatelji Tvoji, Gospode, jer, evo neprijatelji Tvoji propadaju i rasipaju se svi koji zlo čine. A rog moj Ti uzvišuješ kao u bivola, i uljem novim pomazan sam. I oko mi gleda na neprijatelje moje, i o dušmanima koji ustaju na mene slušaju uši moje. Kao palma cveta pravednik i kao kedar libanski raste. Koji su zasađeni u domu Gospodnjem, u predvorjima Boga našeg cvetaju. Rod i u starosti donosiće, sočni i puni svežine biće, da objave kako je Gospod pravedan! On je Stena moja i u Njemu nema nepravde.

(Ps. 93) Gospod caruje, zaogrnu se ponosom, zaogrnu se Gospod, silom se opasa, utvrdi se vaseljena, nikada se uzdrmati neće. Presto je Tvoj od iskona utvrđen, od praveka Ti si. Podižu reke, o, Gospode, podižu reke glasove svoje, podižu reke hučne valove svoje. Od hujanja vode velike i silne, od besnih valova morskih, silniji si Ti na visini, Gospode. Svedočanstva su Tvoja verna veoma, domu Tvome Svetinja dolikuje, Gospode, u sve dane.
